

3

KARAYOLU ULUSAL KONGRESİ

25-27 Kasım 2014

KGM Halil Rifat Paşa Konferans Salonu
Ankara

T.C.
Ulaştırma Denizcilik ve
Haberleşme Bakanlığı

KARAYOLLARI
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

TEKNİK MÜŞAVİRLİK SEKTÖRÜNÜN SORUNLARI ve ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

FATMA ÇÖLAŞAN

Konu Başlığı: TEKNİK MÜŞAVİRLİK SEKTÖRÜNÜN SORUNLARI ve ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Teknik Müşavirlik (TM) Hizmetleri

- Yatırım Planlama Çalışmaları***
- Fizibilite Etüdüleri, ÇED Raporları***
- Sürdürülebilirlik Çalışmaları***
- Sondaj ve Zemin Etüdüleri***
- Mimarlık/Mühendislik Tasarım Hizmetleri***
- Tasarım Kontrollüğü***
- Teknik ve İdari Şartname Hazırlanması***
- İhale Dosyası Hazırlanması***
- Teklif Değerlendirme, Müteahhit Seçiminde Danışmanlık***
- Mesleki Kontrollük, İnşaat Kontrollüğü***
- Proje Yönetimi***
- İnşaat Sözleşme Danışmanlığı/Yönetimi***
- Uyuşmazlık Çözümü***
- Kurumsal Geliştirme***
- İşletmeye Alma Danışmanlığı***
- Tesislerin Doğru Kullanımı İçin Teknik Eğitim***
- Değerlendirme Hizmetleri vb.***

Teknik Müşavirlik (Müşavir Mühendislik) hizmetleri, yapılmış veya doğal çevre üzerinde verilen, teknolojiye dayalı fikir hizmetleridir.

Karayolu 3. Ulusal Kongresi
25-27 Kasım 2014 KGM Halil Rifat Paşa Konferans Salonu Ankara

Konu Başlığı: TEKNİK MÜŞAVİRLİK SEKTÖRÜNÜN SORUNLARI ve ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Dünya Bankası'nın da onayladığı gibi:

“Mühendislik hizmetleri gelişmemiş bir ülkenin, bunlar olmaksızın geliştiği dünyada hiç görülmemiştir.”

(“No country in the world has become developed in advance of its engineering expertise.”)

FAR (Federal Acquisition Regulation of the USA)

Karayolu 3. Ulusal Kongresi

25-27 Kasım 2014 KGM Halil Rifat Paşa Konferans Salonu Ankara

Konu Başlığı: TEKNİK MÜŞAVİRLİK SEKTÖRÜNÜN SORUNLARI ve ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Sorun

Teknik Müşavirlik sektörünün ve hizmetlerinin ilgili kurumlar ve kamuoyu tarafından yeterince tanınmaması, ülke için yararlarının iyi bilinmemesi, hizmet sonuçlarının değerlendirilmemesi, çeşitli alt ve üst yapı elde etme modellerinde Teknik Müşavirin rolünün ve bağımsızlık-tarafsızlık ilkesinin öneminin iyi anlaşılammış olması

Çözüm Önerisi

İlgili kurumlar, kuruluşlar ve kamuoyunu bilgilendirmek, mühendislik hizmetlerinin ülke gelişimi için hayati önemde olduğunu anlatmak için periyodik konferanslar düzenlenmeli; yayınlar yapılmalı; çeşitli yatırımlar örnek alınarak alınarak elde edilen olumlu veya olumsuz sonuçlar, uygulanmış olan satın alma yöntemleri de gözönüne alınarak değerlendirilmeli (monitoring); mühendislik hizmetleri alan kurum ve kuruluşlar bu sonuçlara göre eğitilmeli; doğru uygulamalar yapan işveren kuruluşları öne çıkarılmalıdır. Çeşitli yapı elde etme modellerinde Teknik Müşavir'in kimi veya neyi temsil ettiğinin iyi anlaşılması için bilgilendirme-toplantıları, paneller vb. düzenlenmelidir.

Karayolu 3. Ulusal Kongresi

25-27 Kasım 2014 KGM Halil Rifat Paşa Konferans Salonu Ankara

Konu Başlığı: TEKNİK MÜŞAVİRLİK SEKTÖRÜNÜN SORUNLARI ve ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Sorun

Hizmet bedellerinin sektörü neredeyse yok edecek derecede azalması, inovasyon (topluma yararlı yenilikçilik) yapılamaması, Teknik Müşavirlik firmalarının fiziksel olarak yeterince büyümemeleri, hizmet niteliği yüksek firmaların sayılarının giderek azalması, mevcutların bir çoğunun hızla küçülmesi veya yabancılara satılması

Çözüm Önerisi

Çok düşük bir bedel oranına sahip hizmetlerin satın alınmasında bedel değerlendirmesi öne çıkmamalı; hatta bazı gelişmiş ülkelerde olduğu gibi ihalelerde bedel teklifi hiç talep edilmemeli, ilgili tüm mevzuat kalifikasyon esaslı Müşavir seçimine uygun olarak değiştirilmelidir. Gelişim için ayrıca teşvik vb. ciddi tedbirler de alınmalıdır. Müşavirlik firmalarının teknik yeterlilikleri, firmaların mali durumlarından çok daha öncelikle değerlendirilmelidir. Kontrollük hizmeti veren Müşavirler tek taraflı yapım sözleşmeleri ile görev yapmaya mecbur bırakılmamalıdır. Firmaların inşaat sektöründe inovasyon yapacak düzeye getirilmesi için kendilerine yeterli zaman verilmeli ve mali olanaklar sağlanmalıdır.

Karayolu 3. Ulusal Kongresi

25-27 Kasım 2014 KGM Halil Rifat Paşa Konferans Salonu Ankara

Konu Başlığı: TEKNİK MÜŞAVİRLİK SEKTÖRÜNÜN SORUNLARI ve ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Sorun

Sektörün diğer sektörlerle ilişkilerinin iyi tanımlanmamış olması, Teknik Müşavir'in hizmet bedelinin kontrol etmekle görevli olduğu yapım yüklenicisi tarafından ödenmesinin öngörülmesi veya yapım işlerinin ilerlemesine bağlanması, Teknik Müşavir'in kontrol ettiği yapım yüklenicisi ile müteselsilen sorumlu tutulması, Tasarla-Yap tipi ihalelerde Müşavirin yapım yüklenicisinin taşeronu olarak algılanması

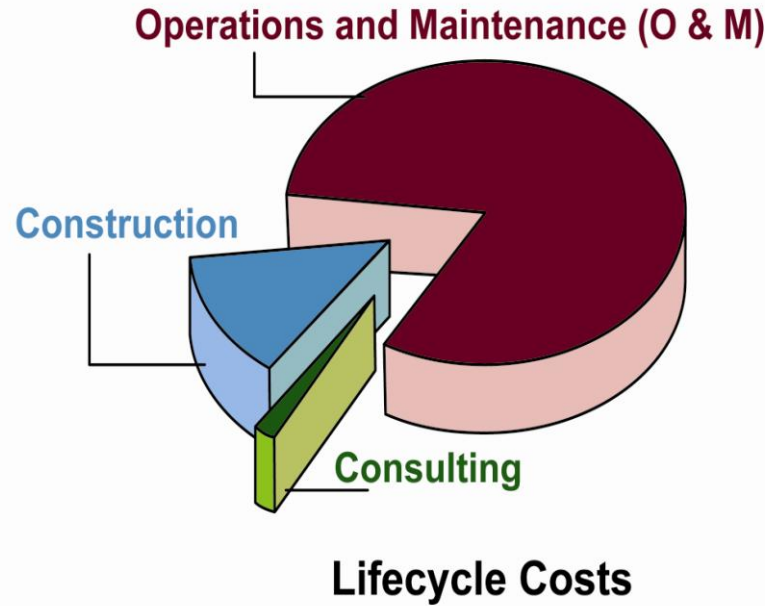
Çözüm Önerisi

Teknik Müşavir'in rolü ve konumu hakkında yazılı-sözlü eğitimler yapılmalı, İnşaat Sektörü ile ilgili toplantılarda Teknik Müşavirlere ağırlıklı konuşma ve görüş bildirme olanağı tanınmalıdır. Yapım kontrolluğu görevi yapan Teknik Müşavirler yapım yüklenicileri ile müteselsilen sorumlu olmamalıdır, sadece kendi hizmetlerinden sorumlu tutulmalıdırlar. Teknik Müşavirlerin ücretleri mutlaka İşveren tarafından ödenmelidir. Tasarla-Yap (Design-Build) tipi yapı elde etme modellerinde, Teknik Müşavirlerin konumu konsorsiyum ortağı olmalı, Müşavirlik firması kalifikasyonu da ihale sırasında ayrıca yapılmalıdır.

Konu Başlığı: TEKNİK MÜŞAVİRLİK SEKTÖRÜNÜN SORUNLARI ve ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Tasarım Dahil Müşavirlik Hizmetleri Bedellerinin Ömür Boyu Maliyetlere Oranı

Ömür Boyu Maliyet, tesisin özelliğine göre ilk yatırım bedelinin 4-6 katıdır. Gelişmiş ülkelerde tasarım + inşaat kontrollüğü bedeli ilk yatırım bedelinin % 8 ila % 12'si, yani Ömür Boyu Maliyet'in % 1.3 ila % 3'ü olmaktadır. Türkiye'de ise bu değer, gelişmiş ülkelere oranla ortalama 4 kat daha azdır.

Karayolu 3. Ulusal Kongresi

25-27 Kasım 2014 KGM Halil Rifat Paşa Konferans Salonu Ankara

Konu Başlığı: TEKNİK MÜŞAVİRLİK SEKTÖRÜNÜN SORUNLARI ve ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Sorun

Teknik Müşavirlik ve yapım ihalelerinin yeterli saydamlıkla yapılmaması, sonuçların kamuya ayrıntılarıyla ilan edilmemesi, itiraz haklarının kısıtlanması, haksız rekabet

Çözüm Önerisi

Tüm ihaleler bağımsız kuruluşlarca denetlenmeli, ihale sonuçları gerekli ayrıntıları ile birlikte kamuoyuna açıklanmalıdır. Öncelik tanıma, kayırma ve bunun gibi istenmeyen davranışlara engel olunmalı, sebep olanlar teşhir edilmeli ve mutlaka cezalandırılmalıdırlar.

Karayolu 3. Ulusal Kongresi

25-27 Kasım 2014 KGM Halil Rifat Paşa Konferans Salonu Ankara

Konu Başlığı: TEKNİK MÜŞAVİRLİK SEKTÖRÜNÜN SORUNLARI ve ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Sorun

Kontrollük hizmeti veren Teknik Müşavirlerin genellikle tek taraflı yapım sözleşmeleri ile başbaşa bırakılmaları sonucunda, bu durumun yapı kalitesini düşürmekle kalmayıp, Teknik Müşavirlik kuruluşlarının adaletle ve sorumlulukla görev yapmalarını da engellemesi

Çözüm Önerisi

İşveren ve yapım yüklenicisinin karşılıklı hak ve sorumluluklarını adaletle ele alan, FIDIC şartnameleri benzeri idari şartnamelerin geliştirilmesi ve bunların, öz kaynaklarla elde edilecek bütün alt ve üst yapıların yapım ihalelerinde kullanılması sağlanmalıdır.

Karayolu 3. Ulusal Kongresi

25-27 Kasım 2014 KGM Halil Rifat Paşa Konferans Salonu Ankara

Konu Başlığı: TEKNİK MÜŞAVİRLİK SEKTÖRÜNÜN SORUNLARI ve ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Sorun

İş akışında istikrarsızlık, kamu yatırımlarının ve Teknik Müşavirlik hizmetleri alımının önceki yıllara oranla hayli azalmış olması

Çözüm Önerisi

Yatırımların azaldığı dönemlerde, kamu işverenleri tarafından Teknik Müşavirlik kuruluşlarına yapım işleri ihaleleri için idari şartname hazırlama, yapım sözleşmesi yönetimi, ileride kullanılmak üzere tasarım hizmetleri vb. hizmetler yaptırılmalıdır. Yurt dışı hizmetlerde sübvansiyon ve daha fazla teşvik kullanılarak iç piyasadaki iş yetersizliğinin hizmet ihracı yoluyla kapatılmasına çalışılmalıdır.

Karayolu 3. Ulusal Kongresi

25-27 Kasım 2014 KGM Halil Rifat Paşa Konferans Salonu Ankara

Konu Başlığı: TEKNİK MÜŞAVİRLİK SEKTÖRÜNÜN SORUNLARI ve ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Sorun

Teknik Müşavirlik firmalarının sorumlulukları konusundaki yanlış uygulamalar, yetki yetersizlikleri, sertifikasyon benzeri yanlış algılamalar ve yanlış öneriler, işveren lehine düzenlenen tek taraflı hizmet anlaşmaları

Çözüm Önerisi

Gelişmiş ülkelerin uygulamaları incelenerek ve örnek alınarak, Teknik Müşavirlerin yetki ve sorumlulukları tüm ilgili mevzuatta tanımlanmalı, söz konusu hizmetleri verenlere Mesleki Sorumluluk Sigortası yaptırma zorunluluğu getirilmeli, Müşavirlik kuruluşları için sertifikasyon önerileri yapılmamalıdır. Esasen AB müktesebatında da belirtildiği gibi Mesleki Sorumluluk Sigortası yaptırmayan-yaptıramayan Teknik Müşavirlik kuruluşları piyasada hizmet veremezler. Teknik Müşavirlerle yapılacak anlaşmalar, tarafların hak ve sorumluluklarını karşılıklı olarak adaletle ele almalıdır.

Konu Başlığı: TEKNİK MÜŞAVİRLİK SEKTÖRÜNÜN SORUNLARI ve ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Sorun

İlgili mevzuat hazırlayıcıların, uzun yıllar boyunca denenmiş ve iyi sonuçları alınmış gelişmiş ülke uygulamalarını örnek almak yerine 'yeni buluşlar' yapmak gibi bir yanılaşa düşmeleri nedeniyle, sürekli olarak amaca hizmet edemeyen uygulamalar yapılması, bu nedenle arzu edilen olumlu sonuçların alınamaması

Çözüm Önerisi

Teknik müşavirlik hizmetlerini ilgilendiren tüm birincil ve ikincil mevzuat baştanbaşa yenilenmeli, gelişmiş ülkelerin iyi sonuç vermiş uzun yıllara dayanan uygulamaları örnek alınmalı ve adapte edilmeli, ilgili mevzuat hazırlanırken konu hakkında deneyim sahibi güvenilir sivil toplum örgütleri kamu çalışmalarına sorumlu ve yetkili olarak bizzat katılmalıdırlar.

Konu Başlığı: TEKNİK MÜŞAVİRLİK SEKTÖRÜNÜN SORUNLARI ve ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Sorun

Tasarım hizmetleri ihalelerinde, alışkanlıklardan kaynaklanan veya siyasi nedenlerle zorlamalı rakamlara sıkıştırılan, gerçekçilikten uzak hizmet süreleri; iş yetersizliği nedeniyle oluşan rekabet sonucu ortaya çıkan olağanüstü düşük hizmet bedelleri

Çözüm Önerisi

İşverenlerin, tasarım hizmetlerinde hizmet bedeli olarak tahmini yapım bedelinin en az % 6' sını bütçeye koymaları; teklif bedellerinin, işverenlerin tahmini hesaplarından %1 0-15'den daha fazla düşük olması halinde , söz konusu bedelleri teklif eden Müşavirlik firmalarının ihale dışında bırakılmaları (Bedel teklif ağırlığının % 0 ila 10 arasına indirilmesi halinde, bu sorun kendiliğinden ortadan kalkacaktır.); tasarım hizmetleri sürelerinin, yapım sürelerinin % 40-50'si olarak saptanması sağlanmalıdır.

Karayolu 3. Ulusal Kongresi

25-27 Kasım 2014 KGM Halil Rifat Paşa Konferans Salonu Ankara

Konu Başlığı: TEKNİK MÜŞAVİRLİK SEKTÖRÜNÜN SORUNLARI ve ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Sorun

Teknik Müşavirlerin yeterince hizmet ihracatı yapamamaları

Çözüm Önerisi

Sektörün öncelikle yurt içindeki gelişimi mutlaka sağlanmalı ve Teknik Müşavirlik şirketleri ihracat atılımı yapacak güce kavuşturulmalıdırlar. Devlet bir hizmet ihracatı rejimi oluşturmalı, bu kapsamda teşvikler ve devlet yardımları arttırılmalı, bunlardan yararlanılması kolaylaştırılmalıdır.

Karayolu 3. Ulusal Kongresi
25-27 Kasım 2014 KGM Halil Rifat Paşa Konferans Salonu Ankara

Konu Başlığı: TEKNİK MÜŞAVİRLİK SEKTÖRÜNÜN SORUNLARI ve ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

SONUÇ

TEKNİK MÜŞAVİRLİK HİZMETLERİNİ VE KURULUŞLARINI GELİŞTİRMEK İÇİN BUGÜNE KADARKİ MEVZUAT ve UYGULAMALARDAN BÜTÜNÜYLE VAZGEÇİLEREK YENİ BİR ANLAYIŞLA ve İLGİLİ SİVİL TOPLUM ÖRGÜTLERİNİN GERÇEK KATILIMIYLA

TEKNİK MÜŞAVİRLİK HİZMETLERİ ÜLKE POLİTİKASI

BELİRLENMELİ, DAHA SONRA BU POLİTİKA UYARINCA ve GELİŞMİŞ ÜLKELER UYGULAMALARI ÖRNEK ALINARAK YEPYENİ ÇAĞDAŞ MEVZUAT HAZIRLANMALIDIR.

Karayolu 3. Ulusal Kongresi
25-27 Kasım 2014 KGM Halil Rifat Paşa Konferans Salonu Ankara

Konu Başlığı: TEKNİK MÜŞAVİRLİK SEKTÖRÜNÜN SORUNLARI ve ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Dünya Bankası'nın da onayladığı gibi:

“Mühendislik hizmetleri gelişmemiş bir ülkenin, bunlar olmaksızın geliştiği dünyada hiç görülmemiştir.”

(“No country in the world has become developed in advance of its engineering expertise.”)

FAR (Federal Acquisition Regulation of the USA)